

מסכת תענית פ"ק א' דה ג' ע"א גמ' ואילו על לא קאמר ליה מ"ט משום דלא מיעצור
נראה דעצירה של לילה א' לא שמה עצירה ועיקרה דמלתא דעלה אתמר דלא מיעצור הוא פ"ד
שלא יצטרף שאלה נרחמים כמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"י מה"ת וז"ל שאין טל נעצור וא"צ בקשה
ע"כ.

ובזמן מועט אין עצירתו מזקת ולהכי הואיל ג' דעון בנסיון אשר שאל למנוע טל מכל הארץ א"נ
דלילה א' דג' דעון נמי לא נפסק הטל מכל וכל אלא דעל כל הארץ הנה מועט עד שלא הופר רשומו
ועל הגיזה הנה כ"כ בריבוי וזה הוא הנס והתו' ז"ל כתבו באופן אחר: שם ע"ב גמ' בימות הגשמים
לא אמר מוריד הגשם וכו' כתב הרמב"ם בפ"י מה"ת וז"ל מי שטעה בימות הגשמים ולא אמר
מוריד הגשם כו' חוזר לראש כו' מי ששכח שאלה בברכת השנים אם נזכר קודם ש"ת שואל
בש"ת כו' ממה שלא התנה ב"אם לא אמר מוריד הגשם אם נזכר קודם ש"ת שואל בש"ת כמו
שהתנה אם שכח שאלה מוכח דדעתו היא דאינו אומר בש"ת אלא שאלת הגשם אבל מוריד
הגשם חוזר לראש.

והגם דהתו' הוכיחו מהירושלמי דקאמר להדיא דה"ה אם שכח מוריד הגשם ונזכר קודם ש"ת
מזכירו שם. לדברי הרמב"ם פ"ן דבבבלי פליג אירוש' בהא לא פסק פירושלמי מההיא דברכות
פ' תפלת השחר מוכח להדיא פדעת הרמב"ם דגרסי' התם אמר ר' תנחום אמר רבי אסי טעה ולא
הזכיר גבורות גשמים בתחזית המתים מחזירין אותו שאלה בברכת השנים אין מחזירין אותו
מפני שאומרה בש"ת ע"כ.

הרי להדיא דגבורות גשמים אם טעה אינו אומרה בש"ת וזה דברי הרמב"ם ויכבד דדעת דפסק
הלכתא פבבלי. וגם התוס' בפ' ת"ה דעתם נוטה לדעת הרמב"ם דבבבלי פליג אירוש' וכו' היא
דעת הרי"ף: דף ו' גמ' ר' יוסי אומר כו' בכ"ג בחשון ובר"ח פסליו כו' בשלמא רביעה א' לשאול
וכו' אמר רבי זירא לנדירים כו' ר' זביד אמר לזתים כו' ר"ש אמר להלף בשבילי הרשות רנב"י
אמר לבער פירות שביעית כו' כתב הרמב"ם בפ"ח דפאה משנה א' וז"ל זמן רביעה שניה בארץ
הצבי בשנה המעוברת הוא בי"ז בחשון ובשנה הבינונית בכ"ג בחשון ובשנה המאונחת בר"ח
פסליו ומה שירד מן הגשם קודם י"ז בחשון הוא ממטרות החורף לא מן הסתיו ע"כ משמע דמפ'
ראשונה ושניה ושלישית דקתני בבבבלי דהיינו בכירה ובינונית ואפילה וכו' הם דברי הבבבלי
דקתני הבכירה בג' במרחשון בינונית בז' בפילה בי"ז בו כו' ר"י או' בי"ז וכ"ג ובר"ח ע"כ.

ופי' בכירה קאי אשנה לא ארביעה ולפ"ז לא גרסי' בבבבלי דהיינו איזו היא רביעה א' אלא איזו רביעה
וקאי ארביעה דמתני' במתני' דפאה ונדנדרים ודשביעית ודקמא והיא רביעה שנייה ונדנדרים
מיתתי להאי מתני' פהאי לישנא איזו היא רביעה כו' ולא קתני ראשונה ומאי דקתני בבבבלי
דרשב"ג גשמים שירדו ז' ימים זה אחר זה כו' דברי רבי יוסי פי' הוא הכי אתה מונה בהן רביעה
א' לשנה הבכירה שנייה לבינונית ג' לאפילה ששנה זו באו בה יחד הרביעיות של כל השנים
ובסמוך אוסוף ידי לתת טעם עוד לדבריו ז"ל והרמב"ם כתב בפ"י דנדנדרים וז"ל האוסר עצמו
בדבר עד הגשם ה"ז אסור עד זמן הגשמים שהוא בא"י ר"ח פסליו הגיע זמן הגשמים הרי זה
מוותר בין ירדו בין לא ירדו כו' ואם ירדו מי"ז במרחשון ה"ז מותר ואם אמר עד הגשמים אסור
עד שירדו והוא שירדו מזמן רביעה שניה מכ"ג במרחשון ואילף כו' יע"ש והשיג עליו הראב"ד
ז"ל וז"ל שהנה לו לומר עד הגשם י"ז בחשון כר"י בין ירדו בין לא ירדו ואם אמר עד הגשמים
עד שירדו גשמים מזמן רביעה ב' שהיא בכ"ג במרחשון ע"כ.

פ"י דברי הרמב"ם פ"ה הם האוסר עצמו בדבר עד הגשם פ"י דבריו הם עד זמן הגשם וכדברי ת"ק וזמן הגשם הוי רביעה שנייה פדקתני בהך מתני' להדיא וכיון דזמן רביעה שנייה משתנית בשנים יש לה שנה דהוי ב"ז ואיפא דבכ"ג ואיפא דר"ח פסליו לזה חזינון אי גשמים ב"ז היינו זמן הגשם דשנה זו דנדר ואי לא גשמים אמרי' לאו גשם זה דשנה זו וכן בכ"ג אבל בר"ח פסליו פבר פלו זמני הרביעה ואפילו לא ירדו מותר ומעתה אנדא לה השגת הראב"ד ומאי דכתב והוא שירדו מזמן רביעה שנייה מכ"ג במרחשון איפא למידק בהיכא דירדו גשמים ב"ז ואמאי לא נהלא רביעה שנייה דשנה זו זהו זמנה ואמאי אינו מותר עד שירדו בכ"ג: ונראה פי לפום מאי דכתב הרמב"ם ז"ל בפירו' המשנה דפאה שפכתנו למעלה דגשם הפא קודם י"ז בחשון אינו מן הסתיו לזה הוצרך לפרש לומר דבעינו זמן שני של רביעה שנייה פדדניק לשון הנודר עד הגשמים דמשמע תרי זמנים כמ"ש רש"י התם בפ"י המשנה ולהכי בעי עד שירדו בכ"ג בחשון דבזה הוחל נדרו שאמר עד הגשמים פירוש עד שירדו הגשמים בגבול שני של רביעה שנייה.

עוד מופת חותף לדברי הרמב"ם דהנודר עד הגשמים עד שירדו בכ"ג בחשון ממה דקאמר הש"ס הקא פסונגין בשלמא א' וג' כו' אלא שנייה למאי ומשני ר' זירא לנדרים כו' וקשה מאי קפריה תלמודא אלא שנייה למאי וכי נעלמות הם ד' משניות א' דנדרים וא' דשביעית וא' דפיאה וא' דקמא דבכולהו קתני עד שתירד רביעה שנייה וא"כ אדרבה הא דרביעה שנייה איצטריך לאשמוענו זמנה טפי מרביעה א' ושנייה ותו קשה דהני אמוראי במאי פליגי דחד אמר לנדרים כו' וכפי האמת למתריץ הא קשה יותר אמאי לא אמר לכולהו מתנייתא לנדרים ולזתים וכו'.

אלא נדאי דפירו' הסוגיא הכי הוא דמאי דקתני בדברי תנאי רביעה א' וב' וג' פולהו זמני רביעה שנייה ניהו פדברי הרמב"ם דבכירה ובינונית ואפילה קאמרי והשתא פריה שפיר שנייה למאי פ"י זמן הבינונית דקתני למאי והגם דקתני בד' מתנייתא שנייה אפילו דפירושה הוי מזמן הבכירה דגם זו נקראת רביעה שנייה ומשם ואילך פבר חל זמן רביעה שנייה אם פן זמן הבינונית דקתני בפרייתא לכולהו תנאי למאי ואתא ר' זירא ואמר לנדרים פירושה דהנודר עד הגשמים בעינו עד שיעבור זמן שני זמני רביעה שנייה א' בכירה וא' בינונית ולהכי קמ"ל זמן הבינונית ומייתי מתני' דקתני בנדרים הנודר עד הגשמים עד שתירד רביעה שנייה ומדקתני גשמים לשון רבים משמע וכמ"ש שם רש"י והרא"ש ז"ל דבעינו זמן שני של רביעה שנייה.

ולהכי קמ"ל תנא זמן ב' של רביעה שנייה שהוא של שנה הבינונית לומר דזה הוא זמן רביעה שנייה דקתני במתני' דנדרים דהגם דירדו גשמים בזמן הבכירה אסור עד זמן הבינונית ולדעת ר' זירא רביעה שנייה דקתני בשביעית ובפיאה ובכרייתא דעשרה תנאים רביעה שנייה דקתני במתני' הוא זמן הבכירה.

ואתא רב זביד ואמר לזתים פירוש דלזתים אינו מותר בעה"ב בשל עניים עד שתירד רביעה שנייה בזמן הבינוני שהוא כ"ג בחשון דסובר דבזמן הזה הוא דמסחו דעתיהו עניים מניה ואפשר דמודה רב זביד בדברי זירא נמי אבל לשבילי הרבים ולשביעית רביעה שנייה דקתני במתני' הוא זמן הבכירה.

ואתא ר"פ ואמר לשבילי הרשות פ"י דאמר בדעתו דלא מזיק הילוף לשבילים אלא מזמן רביעה בינונית ואילך ולא מקמי הכי ואפשר דמודה בדר"ז וכדרב זביד אבל לא לענין שביעית ואתא ר"נ ואמר לשביעית דסובר דהסיה עודינה אוכלת עד זמן רביעה שנייה של הבינונית אפשר

דיודה לקמאי ופסק רבינו כר' זירא בדין הנזדר דבעי שירדו הגשמים ברביעה הבינונית שהוא בכ"ג בחשון.

ובדין שביעית ובדין שבילי הרשות פתב סתם עד שתירד רביעה שנייה וז"ל בפרק ז' מהל' שמקטא עד מתי יהיה אדם רשאי ללקט עצבים וכו' עד שתירד רביעה שנייה במוצאי שביעית עכ"ל.

ובפ"ה מה' גזקי ממון פתב וז"ל שלמה תיקון שיהיו עוברי דרכים מותרים בימות החמה להלך בשבילין שבשדות כו' עד שתירד רביעה שנייה ע"כ מדכתב סתם משמע דכל שירדו בזמן רביעה שנייה ואפי' בי"ז לחשון מותר דהא רביעה שנייה הוא זה ודלא פרב פפא ור"נ שאמרו דרביעה בינונית דקתני לשביעית ולשבילי הרשות ובדין שכחת זתים פתב בפ"א מהל' מ"ע וז"ל מאימתי מותרים פל אדם בשכחה של זתים בא"י אם שכח כו' מותר בעה"ב מר"ח פסליו שהוא זמן רביעה שנייה בשנה אפילה.

וכתב מרן הכ"מ דטעם הרמב"ם ז"ל שכתב בההיא דשכחת זתים עד ר"ח משום דאיכא ספיקא אגיל לחומרא בספק של עניים לעניים כו' ע"כ וקשה לי לדבריו ז"ל כי ירדו גשמים ברביעה הבכירה שהיא י"ז לחשון לר"י מאי ספיקא איכא ואפי' לרב זביד דסובר דבינונית דקתני בכרייתא לזתים הוי בכ"ג לחשון לפום מאי דכתבנא ואמאי פתב ר"ח פסליו ואפשר לומר דר"ח פסליו דקאמר הרמב"ם ז"ל היינו אם לא ירדו גשמים ולהכי לא פתב אפי' ירדו גשמים מי"ז בחשון ולא הוצרך לומר דבלא ירדו מיירי דסמך על מה שכתב בהלכו' נדרים דמאי דאנו אומרים עד ר"ח פסליו היינו אם לא ירדו אבל אם ירדו בזמן הרביעה אפי' בי"ז בעה"ב מותר ודלא פרב זביד דאמר דקתני זמן הבינונית היא לשביעית פללא דמלתא דכל דתני עד רביעה שנייה וירדו גשמים בזמן הבכירה זה הוא זמנה לבד מהנזדר עד הגשמים דבעינו שתירד בכ"ג בחשון שהוא זמן בינוני של רביעה שנייה כר' זירא וגם לישנא דגשמים הכי משמע.

אלא דפ'ש גבן לברורי הא מלתא דממ"ש רבינו בהל' נדרים מוכח דפסק זמן הרביעה כר"י בי"ז בכ"ג בר"ח פסליו ובפ"ב מהלכות תפלה פתב וז"ל מז' במרחשון שואלין את הגשמים בברכת השנים כו' הרי דפסק כר"ג וכו' ואנדה דסובר דזמן רביעה שנייה של שנת הבכירה הוא בשבועה במרחשון ובפ"ג מהלכות תענית פתב וז"ל הרי שלא ירדו הגשמים פל עיקר מתחיל' ימות הגשמים אם הגיע י"ז במרחשון ולא ירדו גשמים מתחילין ת"ח להתענות בה"ב כו' מוכח מדבריו דפסק כר"מ דאחר י"ז במרחשון הוא זמן רביעה שנייה של שנה האפילה דהא גרסינן בגמרא א' לשאלה ג' להתענות משמע דאין להתענות עד שיגיע זמן ג' שהוא זמן האפילה והדעת נותנת פן דאין להתענות עד שיגיע זמן האפילה דדילמא שנה זו אפילה היא וא"כ פסק הרמב"ם בדין זמן הרביעית כר' יוסי ונראה דהרמב"ם בהא מלתא דשאלה ותענית היחידים פסק דלא כר' יוסי ותדע דהא ר"ח גופיה דאמר הלכה כר' יוסי אמר הלכה כר"ג פי' דלהא מלתא דלשאלה הגשמים מקדמי' למבעי רחמי כר"ג ותדע דמן הראוי היה לנו לשאול אפי' בחג אלא משום דהווי סי' קללה בחג הוא דלא תקנו וא"כ זמנייהו הוי ולהכי פסק הרמב"ם כר"ח דאמר הלכה כר"ג ובדין תענית היחידים פסק פסתם משנה דקתני הגיע י"ז בחשון כו' היחידים מתענין וטעמו של רבינו הקדוש משום צערא דעלמא חש לדברי ר"מ דאמר רביעה הבכירה בג' בחשון דבזה הנייה האפילה בי"ז בו ופסק הרמב"ם פסתם משנה דמתחיל' להתענות בי"ז ולשאר העניינים פגון לנזדר ולזתים ולשבילי הרשות ולשביעית לא גילה דעתו רבינו הקדוש וכתב סתם רביעה שנייה ובגמרא אמר ר"ח הלכה כר' יוסי ונהגם דאמימר מתני להא דר"ח אדר"ג הא אמר הש"ס בפר הכי אמר ר"ח

הלכה כרבי יוסי ואיכא בין דאמימר ללישנא קמא דלישנא קמא לא פירש דר"ח אדר"ג וילאמימר פירושה נמי אדרבן גמליאל: דף ח' גמ' אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי כו' הקשו התוס' ו"ל מההיא עובדא דהנהו שקולאי כו' דמיימי בפרק פל הפשר כו' ול"נ דדוקא שיתפלל לה' שיתן ברכה באותו דבר דבזה מלבד שאין חצוננים שולטין בו אלא אדרבה מוצא בו יותר ממה שהיה אבל אם אינו מתפלל לו שיניח ברכה או שהתפלל ואין תפלתו ראויה לו מלבד שאין ברכה בו אלא אדרבה ישלח ה' בו את המארה נמצאת אומר דדבר שאינו מדוד ישנו בברכה ובהפכה והמדוד אינו לא בזה ולא בזה: דף י' גמרא בשבעה בו פירשתי למעלה בדרף ו': שם גמרא הגיע י"ז במרחשון כו' פי' למעלה בדרף הנו'.

שם גמרא ת"ר מי שהיה מתענה על הצרה ועברה וכו' ה"ז מתענה ומשלים תעניתו כו' פתב הרמב"ם בפ"א מה' תענית וז"ל יחיד שהיה מתענה על החולה ונתרפא על צרה ועברה ה"ז משלים תעניתו ע"כ דייק לומר לשון יחיד משום דהוקשה לו מההיא דתנן בפ"ג ה"ו מתענין ויודו גשמים כו' לא ישלימו מעשה כו' ש"מ דאם עברה הצרה לא ישלימו תעניתם וחילק הרב ו"ל בין יחיד לצבור דמסתמא תענית הגשמים בצבור הוא וברייטא בתענית יחיד וישון הברייטא ג"כ לשון יחיד הוא אבל צבור לא ישלימו ל"ש התענו על הגשמים ל"ש על כל צרה שלא תבא וכמ"ש בהלכה שאחר זה וטעמא דמלתא נ"ל דצבור לא הטריחום להשלים ומעיקרא פשגזרו תענית צבור לב ב"ד מתנה הכי ואם נענו לא ישלימו והראב"ד חילק בין תענית הגשמים לשאר תעניות ל"ש יחיד ל"ש רבים ונ"ט שאין צרה עוברת גמורה לשעות אלא צרת גשמים ולדבריו אה"נ שאר צרות אם הופר העברת הצרה לגמרי כגון ספינה המטרפת בים וניצולת לגמרי ה"ז אינו משלים אפילו ליחיד ואין דבריו נראים מחילה מכבודו דהא מתני' קתני ועברה דמשמע אפילו יודע ודאי דעברה וכהו דספינה שהגיעה לנמל ובטוחה היא אעפ"כ ישלים: דף י"א גמרא הלכתא מתענין לשעות פתב הרמב"ם בפ"א מה' תענית וז"ל מתענה אדם שעות והוא שלא יאכל פלוגם שאר היום כיצד כו' ולא אכל עד חצות וכו' ונמלה להתענות בשעות שנשארו מהיום ה"ז מתענה ומתפלל עגנו וכו' וכן אם אכל ושתה ואח"כ התחיל להתענות שאר היום ה"ז תענית ע"כ.

וכבר תמה הראב"ד על דבריו והרשב"א וה"ה והעלו דחזר בו הרמב"ם ותיקן אלא אם לא טעם באותו יום ונמלה להתענות ע"כ. ואני תמה מה עול מצאו בדברי הרמב"ם וקודם אבאר פונתו ד"ל למה חילק הדבר לב' חלוקות דהול"ל על זה האופן כיצד הרי שהיה טרוד בחפציו כו' ונמלה להתענות בשעות שנשארו או אם כבר אכל ושתה ואח"כ התחיל להתענות שאר היום ה"ז מתענה ואמאי חילק חלוקת ואכל ושתה בפ"ע עוד לפה הוצרך לומר ה"ז תענית שעות ולא הספיק בתיבת וכן שאמר בתחלת הדבור אלא ודאי דדעת הרמב"ם היא דאיכא ב' הלכות במתענה לשעות א' הוא שהתענה יום שלם והוא מ"ש בתחלה כיצד הרי שהיה טרוד כו' ולא אכל כו' ונמלה להתענות כו' ואמר שיתענה אותן שעות וגם שיאמר עגנו ודין ב' הוא זה שכבר אכל ושתה ואח"כ התחיל להתענות אמר ה"ז תענית שעות אבל אין אומר בו עגנו ולזה לא פלל ב' הדינים אלו יחד נתחכם לחלקם להעיר דלא דמו בדיניהו גם טרח לומר הרי זה תענית שעות דזולת זה היינו אומרים דתיבת וכן קאי אפול' מלתא דלעיל ויאמר ג"כ עגנו להכי דייק מלתייה פסוף נבחר לשון צדיק ואחר שעמדנו על דעת קדוש נחזי אנו מנ"ל הרי שלח לפניה מסוגיין דקאמר תלמודא הלכתא מתענין לשעות ומתפללין תפלת תענית והא מייירי פשהיה טרוד ולא אכל וכו' שהיא חלוקה א' שפתב הרמב"ם ו"ל והראיה מדפריה אפיי הא תענית מעלייתא והוצרך לשנויי דאמלה משמע דדוקא בכה"ג דהתענה פוליה יומא הוא דמייירי תלמודא.

והלכה שנית שכתב הרמב"ם דאפילו אכל וכו' למדה הרמב"ם מהירושלמי דגרסינו התם בירוש' דנדרים פ"ק קונם וז"ל מלתיה דר"י אומר מתענין שעות דר"י אמר הרני בתעניתא עד דחסל פירקי עד שנספסל פרשתי מלתיה דר' יונה אמר מתענין שעות רבי יונה הנה בצור שמע פד דמך בריה דר' יוסי אף על גב דאכל גונבנה ושתה מיא אסקיה צום כל ההוא יומא עכ"ל הרי דקאמר תלמודא להדיא דאפי' אכל התענה תענית שעות ולא אשפחן דאיתמר בירו' דמתפלל תפלת תענית ומצינו למימר דתלמודא דילן לא פליג עליה דירו' בהא דלא קאמר תלמודא דילן דבעינו כוליה יומא אלא להתפלל תפלת תענית ולהכי פסקה הרמב"ם וז"ל בהלכותיו הטורות דכה"ג הוי תענית שעות וא"ת אם אינו מתפלל תפלת תענית למאי נ"מ קרי ליה תענית שעות הרי לה תלמוד ערוך דקא' לעיל וז"ל מאי קסבר ר"ה סבירא ליה אין מתענין תענית שעות א"ד מתענין לשעות והמתענה לשעות אינו מתפלל תפלת תענית ע"כ הא דקרי ליה תלמודא תענית שעות אפי' אינו מתפלל תענית אלא דפיש גבן למיקם עלה דהאי מלתא אי נימא נמי דמצי להתענות לשעות כהך דר"י דמיייתי בירוש' ואמרי' דלא אמרו כל תענית שלא שקעה עליו חמה כו' אלא לענין תפלת תענית אבל תענית שעות מיהא הוי והרמב"ם לא הזכיר דין זה והגם דקאמר כהאי גוונא ואח"כ התחיל להתענות שאר היום דמשמע דוקא כל היום אין זה הכרח להכריח שדעתו היא בדיוק כל שאר היום א"נ דייקנו הכי אפשר דדוקא בנדון זה שפבר אכל הוא דבעי' כל שאר היום אבל אם עדיין לא אכל מצי להתענות שעות מהיום וכדר"י ומה שלא הזכיר הרמב"ם סמוך לדון בה מדין אכל ושתה ואח"כ כו' שכתב שהוא תענית שעות דמה לי הא מה לי הא ואדרבא איכא פנים לדון בנדון זה דמתענה קודם ממתענה אחר כף ולמיקם עלה דמלתא נחזי אנו מאי דמתדייק מתלמודא דידן דמדקאמר הש"ס אמלתיה דר"ח דאמר כל תענית שלא שקעה עליו חמה כו' ת"ש דאר"י אהא בתענית עד שאבא לביתי ומשני תלמודא התם לשמוטי נפשיה מבי נשיאה הוא דעביד ע"כ.

משמע לכאורה דבכה"ג דר"י לא מקרי תענית שעות כל עיקר דאי תימא דמיקרי תענית שעות אלא שלא יאמר תפלת תענית לישני ליה תלמודא הכי ולפום השתא אמרינו דדוקא קאמר הרמב"ם וז"ל, אלא דכד דייקנו שפיר לאו מלתא היא חזא דמדפריה תלמודא מדר"י אמלתיה דר"ח וטרח לשנויי משמע דאם הוא ר"י קאמר להדיא דלא כר"ח הנה דחי לדר"ח מקמי ר"י וגם לפום כלל דהלכתא לא חיישינו לדר"ח קמי ר"י ומהשתא פינו דאשפחן מימרא דר"י דמינה שמעינו דלא כר"ח דהא התם בההיא דירושלמי ליכא לשנויי לשמוטי נפשיה מבי נשיאה דהתם תלה טעמא בחסלת פירקא ופרשתא ולא משמע דהוי משום בי נשיאה א"ב ר"י הוי דלא כר"ח והגם דלא מיייתי ליה תלמודא דילן משום דלא ידע דאי הנה ידע מהך מימרא לא הנה שתיק מלאותובי מינה וא"כ קיימא הלכתא דמתענין לשעות בכהאי גוונא.

שוב ראיתי להר"ן בפירקין שכתב לההיא דירושלמי ואמר וז"ל תלמודא דילן לא סבר לה דהא וכו' ולע"ד אין דברי הר"ן נראים מההכרחות שכתבתי דתלמודא לא ידע מההיא דר"י דמיייתי בירושלמי דאי הנה ידע הנה פריה מינה וליכא לשנויי משום בי נשיאה היא דעת הרמב"ם.

ותו בר מן דין תלמודא דידן נמי דמשני לשמוטי נפשיה כו' ק' לו יתנה דבי נשיאה לאו בני תורה נינהו סוף סוף הו"ל לר"י למיחש להו למיטעי דמתענין לשעות בכה"ג דלאו פהלכתא אלא ודאי דפירוש הסוגיא הכי הוא דלעולם לא שקיל וטרי תלמודא אלא בתענית שעות שמתפלל בהם ענינו ומאי דפריה מר"י דאמר אהא בתענית הנה ס"ד דגם להתפלל תפלת תענית קאמר ומשני

דלא קאמר אלא לשמוטי נפשין' כו' פי' ותענית שעות נינהו דבזוה הוא נשמט מפי נשיאה פדת וכהלכה אבל לא תפלת תפלת תענית וזה דר"י דירושלמי נמי מתפרשא כה"ג דלא הוה עביד אלא לזרו עצמו שלא להפסיק פרקו או פרושתו ונדר גמור הוי להתענות עד שינשלים כו' ומקרי תענית שעות אבל להתפלת תפלת תענית בעינו כל היום ומהשתא הדרן למלתין בדברי הרמב"ם דה"ה דמיקרי תענית שעות אם התענה בתחילת היום ועדיפא הוה מהו דכתב אם אכל כו' וסמך למישמעה מינה: דף י"ב גמ' אומר רב יוסף פנותיה דשמואל מסתבר כו' הרי"ף פסק פשמואל מטעם דאמר רב יוסף פנותיה כו' וכן פסק הרמב"ם בפ"א מה' תענית ודחה הרא"ש ראית רב יוסף דכלום טעמא מאי אומר רב יוסף הוא משום דכתיב במגיל' תענית כו' וכיון דאשפחין תנא דאמר יאסר רב יוסף גופיה תו לא אומר הכי.

ונראה דהרי"ף דייק מלתיה דר' יוסף דאמר מסתבר דאי לאו דר' יוסף דנפשיה סבר הכי אלא מההיא דייסר אומר פן הכי הול"ל הלכה כשמואל דכתיב במגיל' תענית כו' אלא ודאי דאיהו הכי ס"ל.

ואפשר דהגם דינע דאיפא תנא דאמר יאסר הכריע בסבתו כמ"ד ייסר וכיון דאיפא דעת ר' יוסף דסבר כשמואל הכי נקיטי'. ונהגם דתלמודא דחי ואמר לא יאסר בדרף דחיה קאמר פי' דילמא כמ"ד יאסר ורב יוסף בסבתו קאי כשמואל וא"נ לא ידע רב יוסף מפלוגתא דתנאי דייסר ויאסר עכ"ז הוה מיהא גילה דעתו דסובר כשמואל ולכשינע יפסוק הלכה כמאן דאמר ייסר: דף י"ד ע"ב גמ' אין אדם חשוב רשאי וכו' אלא א"כ נענה פיאושע כו' פי' רש"י אין רשאי לבזות עצמו בפני הציבור שאם לא יענה יחרפוהו אא"כ יודעים בו שהוא חשוב פיאושע שא"ל הקב"ה קום לך כו' ובמ' מגילה פ' הקורא עומד פתב וז"ל אא"כ נענה כלו' אא"כ בטוח במעשיו שהוא נענה בתפלתו.

למה זה אתה נופל על פניך אלמא אין לו לעשות ע"כ פי' לפי מדא"ל הקב"ה ליאושע למה הוא נופל ש"מ שהנפילה במקום שאינה מועלת אין ראוי לעשותה שאל"כ לא הנה לו לומר למה כו' אלא יאמר לו חטא ישראל כו' שהוא דבר הסובב וא"כ מינה נלמוד ג"כ למי שאינו בטוח במעשיו שיענה בנפילתו שאין לו ליפול ודרף זה הוא היפך משמעות הסוגיא ולפי דבריו פיאושע שאימר הש"ס הוא על זה האופן פיאושע שמצינו שא"ל ה' למה כו' לא פיאושע שהנה צדיק ונענה והרמב"ם ז"ל פתב בפ"ו מהל' תפלה וז"ל ואין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן הוא יודע בעצמו שהוא צדיק פיאושע ע"כ.

ודרף דמיון יאושע הוא לצדקות ומה שאמר דכתיב ויאמר ה' אל יאושע כו' פי' שמצינו שנענה ולהכי הוא שמתיר לצדיק כמותו שיפול גם הוא אבל זולת זה אפי' לצדיק אין להתיר ותמצא שאמר ר' אלעזר ומייתי לה הש"ס אחר זה וז"ל לא הפל בנפילה ולא הפל בקריעה.

הרי דאפי' יאושע גופיה לא נפל כמשה אבל מקרא אחריןא דיאושע מפיק דכל דבטוח בעצמו שיענה רשאי ליפול אי נמי מדקא דייק קרא למה זה אתה נופל על פניך שלא הנה לו לומר אלא למה נופל על פניך ואמר אתה למעט כל שאינו דומה לו: